Qırımnıñ işğalden qurtarıluvı yaqınmı? Ukrayına Qırım yarımadasında çalışacaq insanlarnı azırlay

Qırım yarımadasınıñ azat etilüv imkânlarına baqılsa, eñ yaqın vaqıtta Ukrayına müessiseleri Qırım içün çalışacaq insanlarnı azırlamaq vazifesini alacaqlar. Bu aqta baş nazir muavini – Ukrayınanıñ vaqtınca işğal etilgen topraqlarınıñ reintegratsiya meseleleri naziri İrına Vereşçuk bildirdi. Qırımdaki akimiyet organlarını kim ğayrıdan tikleycek ve kritik infrastruktura işine kim qol tutacaq, işğalden azat etilgen topraqlarda çalışacaqlar içün nasıl talaplar bar? Bu suallerge Qırım.Aqiqat yayınında Ukrayına prezidentiniñ Qırım Muhtar Cumhuriyetindeki daimiy vekili Tamila Taşeva ve professor, Tavriya Milliy Universitetiniñ İlmiy park müdiri Vladimir Kazarin cevap bergenler.

Qırımğa qaç mütehassıs kerek?

İşğalden azat etilgen Qırımda çalışacaq insanlarnı ve qanuniy akimiyet organlarını Ukrayına ükümet institutları ğayrıdan tiklemeli. Bu vazifeni yerine ketirmek içün bütün Qırım nazirlikleri ve müessiseleri, mahkeme ve uquq qoruyıcı sistemalarınıñ çalışması içün qaç insan kerek añlamaq kerek.

Buña ne qadar para kerek, angi mütehassıslar azırlanacaq esaplamaq kerek. Ukrayına nazirliklerinen mesleatlar keçirile, dep tarif ete Ukrayına prezidentiniñ Qırım Muhtar Cumhuriyetindeki daimiy vekili **Tamila Taşeva**.

«İşğal bitmezden evel evelden çalışacaq insanlarnen temin etilecek ilk vazife cedvelini belgilemek kerek. Ekincisi, eñ müimi, – çalışacaq insanlarnıñ şekillendirilüv ilânı, etap printsipleri», – dep bildirdi Qırım Muhtar Cumhuriyetindeki daimiy vekili Qırım.Aqiqatqa.

Kimler çalışacaq?

Azat etilgen Qırımda Rusiye akimiyeti Ukrayına akimiyetine birden deñiştirilmeli, dep tüşüne Ukrayına prezidentiniñ Qırımdaki daimiy vekili. Bunıñ içün qolaylaştırılğan sistemağa köre devlet hadimlerini tayin etmege imkân berecek qanun bazasını azırlamaq kerek.

Yedekte em diger regionlarnıñ devlet hadimleri, em işğal altındaki Qırımdan ketken ve qaytmağa azır olğan mütehassıslar ola bile, dep ayta Tamila Taşeva.

«İnsanlar işğalden azat etilgen topraqlarda çalışıp başlasın dep, olarnı qısqa vaqıt içinde qabul etmege kerek olacaq. Ve, ebet, böyle hadimler içün Qırımda çalışmaları içün qanuniy kefalet ve maddiy stimullarını kirsetmek kerek. Şunıñ içün bu çoq taraflı mesele», – dep ayttı Tamila Taşeva.

V.İ.Vernadskiy Tavriya milliy universiteti esas Ukrayınada 6 yıldan berli mütehassıs azırlay. Aqmescitte Rusiye akimiyeti onıñ binalarında Qırım federal universitetini açqan soñ Tavriya milliy universiteti Kıyivde işini yañıdan başlattı.

Bir çoq student qırımlı ve Qırımnıñ inkişafına yardım etmek içün yarımadağa qaytmağa azır, dep tarif ete sabıq rektor, Tavriya milliy universitetiniñ İlmiy park müdiri Vladimir Kazarin. Professor emin ki, bu gençler pek vatanperver ve Qırım içün mütehassıs ola bile.

«Biz – tam bir universitetmiz. Tabiiy ilimlerden gumanitar, felsefe, til ve diger zenaatlarımız bar. Universitetimiz Qırım ve Ukrayınağa eñ çoq Qırım vaqtında mütehassıs azırlay edi ve bugün azırlay... Universitette azırlanğan yaşlar bu sözniñ eñ tolu manasınen vatanperver ola ve, ekinciden, bilgili», – dep bildirdi **Vladimir Kazarin**.

Devlet qurulışlarında iş tecribesi olmağan insanlarnıñ da çalışmağa imkânı olacaq, dep tarif ete Tamila Taşeva. Olar içün mahsus oquv programmaları olacaq. Qırım akimiyet organlarında çalışmağa istegen devlet hadimlerini de azırlaycaqlar.

«Biz tasil institutsiyalarınen beraber devlet hadimleri içün ögretüv programmalarını azırladıq. Bu akademik ögretüv programmaları 2023 senesi küzde oquv yılı başlağanınen olacaq. Olarnı soñra ilân etecekmiz. Em er künlik, em ğıyabiy oquv olacaq», – dep bildirdi Taşeva.

Ukrayına prezidentiniñ Qırımdaki daimiy temsilcisi Qırım yarımadasında Rusiye memuriyetlerinen işbirligi yapqan memurlar da bir müddet çalışa bile, dep ayta. Onıñ fikirince, yüksek vazifelerde olmağan insanlar ola bile.

«İdariy qararlar almağan hadimlerni lüstratsiya ve yarımadada tahqiqatlar bitkenine qadar vekâletlerini yerine ketirmege mecbur etecek keçici bir müddet belgilenmeli», – dep qayd etti Taşeva.

Reintegratsiyanıñ dünya tecribesi – yardım olaraq

Ukrayına prezidentiniñ Qırımdaki temsilciligi dünyanıñ reintegratsiya tecribesini tedqiq ete, meselâ, Almaniya o yılları birleşkende lüstratsiya nasıl keçti, Baltiya memleketleri tamır olmağan eali siyasetini nasıl şekillendirdi. Bu (Baltiya memleketleri – *QA*) sovet memurlarınıñ ve arbiyleriniñ bala-torunlarıdır, aslında ise, müstemlekeciler, dep qayd ete Tamila Taşeva. Qırımda qanunsız yerleşken Rusiye vatandaşlarına nisbeten de bu tecribeni qullanırmız.

«Bizge olarnen iş ve bu vatandaşlarnıñ aqlarını sıñırlav meraqlı. Olarğa nasıl yanaşmalımız? Yarımadadan ketsinlermi ya da olarnı afu etip, Qırımda qalmağa imkân berermiz? Bir sıra sual. Farqlı memleketlerniñ tecribesi pek müim. Amma ayrı memleketniñ tecribesini kopiyalamadıq. Er bir memleketten Qırımda faydalı olacağını alamız», – dep tarif etti Ukrayına prezidentiniñ Qırımdaki vekili.

Yedekte olmağa istegenlerge Tamila Taşeva Ukrayına prezidentiniñ ofisi, Ukrayına prezidentiniñ Qırımdaki temsilciligi ve Ukrayına nazirler şurasınıñ resmiy saytlarında ilânlarğa baqmağa tevsiye ete.

Sergey Mokruşin
Roman Spiridonov
14.02.2023